

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele v državnem zboru zastopane.

Kos LVII. — Izdan in razposlan dne 1. novembra 1882.

153.

Postava od 2. oktobra 1882,

s katero se izpreminja več paragrafov vojne postave dane 5. decembra 1868 (Drž. zak. št. 151).

S privolitvijo obeh zbornic državnega zbora ukazujem takó:

Člen I.

Vojne postave od 5. decembra 1868 (Drž. zak. št. 151) paragrafi 4, 14, 15, 21, 25, 27, 31, 32, 33, 34, 36, 39, 40, 41, 44, 45, 52, 53, 54 in 55 v zdanji besedi izgube svojo moč ter naj po zdaj slovó takó le:

§. 4.

Dolžnost, služiti, trpí (traja):

1. pri stoječem vojstvu (armadi):

- a) tri leta v liniji.
- b) sedem let v rezervi;

2. v vojnem pomorstvu (marini):

- a) štiri leta v liniji,
- b) sedem let v rezervi;

3. v nadomestni rezervi deset let;

4. v deželni brambi (domobranstvu):

- a) dve leti za take, kateri se iz stoječe armade ali nadomestne rezerve, izpolnivi ondukaj dolžno službo, prestavijo k deželni brambi,
- b) dvanajst let za tiste vojni dolžnosti podvržene možé, kateri se na ravnost ali neposrednje (§. 32) v deželno brambo vdružijo.

Tisti, kateri so svojo službo pri vojnem pomorstvu dovršili, niso dolžni služiti pri deželni brambi.

Služba teče vsem vojni službi podvrženim možem, ki so bili o navadni ali pravilni stavi (§. 31) ali po nadostavi (poznejši stavi) za vojake potrjeni, od

1. dne oktobra stavnega leta; tistim pa, ki so zunaj tega časa potrjeni, in dobrovoljcem — izimši slučaje v §. 21 povedane — od dneva, ko se za vojake potrdijo.

Takim pri vojaških godcih in pri konjištvu služečim vojakom, kateri — dovršivši svojo dolžno djanjsko (prezentno) službo, — dobrovoljno dalje v njej ostanejo ali va-njo vnovič stopijo, ne dobivajoč podoficirske službene nagrade (premije), vračunja se v čas službe pri rezervi vsako leto, katero iz dobre volje v djanjski službi prebodo, za dve leti.

§. 14.

Stoječe vojstvo (stoječa armada) in vojno pomorstvo se dopolnjujeta:

- a) z odgojenci vojaških učilnic (§. 19),
- b) z dobrovoljnimi pristopniki (§§. 20 do 24), eventualno za ves čas, dokler je vojska,
- c) s takimi, ki se postavljajo iz uradne dolžnosti (§§. 45 do 47),
- d) s tistimi, ki jih daje navadna stava (§§. 31 do 34).

§. 15.

Deželna bramba se dopolnjuje:

- a) z rezervniki (reservisti), ki so v stoječem vojstvu doslužili, in z vpisanimi k nadomestni rezervi, kateri so dovršili dolžno službo v nadomestni rezervi (§. 4),
- b) iz takih stavni dolžnosti podvrženih môž, kateri se na ravnost k deželni brambi dadó (§. 32),
- c) s takimi dobrovoljci, ki so svojo stavno dolžnost izpolnili, ter so, ne bodoč pod službeno dolžnostjo, vendar dobri za vojno službo, in sicer z zavezo na dve leti, ali pa za ves čas, dokler je vojska,
- d) z enoletnimi dobrovoljci, kateri se v zmislu §^a 21 vvrstijo v deželno brambo, naposled
- e) izimno s kadeti iz vojstva, ki se pred časom iz dobre volje prestavijo k djanjski službi v deželni brambi, ako in dokler bivajo težkoče gledé dopolnjenja aktivnega oficirstva v deželni brambi, kolikor razmeri v oziru na stalež oficirski v samem vojstvu to dopuščajo ter pod vzdržbo vojne dolžnosti, katerej so zakonito podvrženi.

§. 21.

Domači državljani (tozemci) tolikšne omike ali obrazovanosti, kakersno dajó dovršeni nauki na višji gimnaziji, višji realki ali na učilišči enake veljave, ki to izkažejo s svedočbami (spričevali) javnih ali pravico javnosti imajočih učilišč, ali s preskušnjo, opravljeno pred meševito komisijo, katera se za to postavi, ti, — ako dobrovoljno pristopijo k stoječemu vojstvu ter se, dokler služijo, ob svojem trošku oblačijo, z orožjem opravljajo in preživljajo (pri konjiki si tudi konja priskrbejajo in redé) — bodo o miru uže po enoletni djanjski (aktivni) službi, računeč od dne nastopljene službe v reservo prestavljeni.

Taki imajo pravico, izbrati si posadko (garnizon), in lèto za to enoletno službo do 1. dne oktobra tistega leta, v katerem stopijo v petindvajseto leto svoje dobe, a tisti visokošolci učeči se zdravilstva (medicine), kateri hočejo kot doktorji medicine enoletno dobrovoljsko službo v vojaško-zdravstveni službi odriniti, celo

tudi do 1. dne oktobra tistega leta, v katerem sedem in dvajseto leto svoje dobe dopolnijo, ter, če plačujejo troške za svoje stanišče sami, ne smejo siliti se, da bi v vojašnici (kasarni) prebivali.

Čas službe pri tistih enoletnih dobrovoljcih, ki se potrdijo za vojake pred leti, v katerih bi bili dolžni priti k stavi (naboru), naj se tedaj, kadar — bodi prostovoljno ali poklicani vsled mobilizacije — djansko službo nastopijo naj-pozneje v tistem letu, v katerem dosežejo leta stavi podvržena, šteje od 1. dne oktobra tistega leta, v katerem so potrjeni, sicer pa od 1. dne oktobra tistega leta, v katerem dovršijo 20. leto svoje dobe.

Tistim poslušalcem zdravilstva, ki so se polastili ugodnosti izimnega odloga do 27. leta svoje dobe, a niso dosegli akademijske stopinje doktorstva, naj se čas od 1. oktobra tistega leta, v katerem so stopili v 25. leto svoje dobe, do nastopa službe ne vračunja v skupni službeni čas.

Katera učilišča domačih in vnanjih dežel — z Revoltellino visoko šolo trgovinsko in pa trgovinsko in navtično akademijo v Trstu vred so zastran te reči enako postavljena višjim gimnazijam ali višjim realkam, po tem kako bode sestavljena meševita komisija, iz katerih reči ali predmetov in kako se bode pri tej preskušnji izpraševalo, to določi deželno ministerstvo po dogovoru z državnim vojnim ministertvom.

Tudi ubožni gori rečene vrste, — če izkažejo svojo ubožnost, po tem popolnoma lepo (naravstveno) vedenje ali ponašanje in iz glavnih predmetov razred izvrščine (odličnosti), ali če izkažejo svedočbe zrelosti ali svedočbe od kake državne preskušnje opravljene s tem uspehom, da so izrečeni za sposobne, — naj se pripuščajo kot enoletni dobrovoljci v službo, ter daje jim se za čas te službe iz vkupnega vojnega troškovnika (budgeta) oprava, orožje in živež.

Če se je kateri za pristop v službo kot enoleten dobrovoljec brezuspešno oglasil, ker je bil fizično nepripraven, ter se je v času od 1. dne julija tistega leta, ki mu je teklo neposrednje pred nastopom stavne (vojaške) dobe, do začetka stave v tistem letu, v katerem je prvič klican pred stavo, dal vnovič pregledati (superarbitrirati) z enakim uspehom, to mu ostane pravica do ugodnosti enoletnega dobrovoljca ohranjena za vse naslednje pravilne stave pod tem uvetom, da se je za-njo pred začetkom vsake sledeče pravilne stave v svojem okraji pri pristojnem političnem oblastvu potegnil. Ista določila naj se pripodobno uporabljajo na tiste v poprejšnji letni vrsti nevzprijetе možé, kateri so si med tem časom pridobili usposobljenost za enoletno dobrovoljsko službo ter se na-njo opró.

Tiste v letih stavi podvrženih vzprijetе enoletne dobrovoljce, kateri po posledku stave, odnosno po obračunu kontingentov dotičnega leta po svoji letni vrsti in po redu žreba (loza) pripadajo deželni brambi, prestaviti je po le tem k deželni brambi ter naj oni — brez prikrate gredočega jim izbora, kdaj hočejo nastopiti svojo djansko službo, — izpolnijo enoletno dobrovoljsko službo v deželni brambi, in bodo po tem prestavljeni med deželne brambovce na dopustu (urlavbu).

Prestavo takih enoletnih dobrovoljcev v deželno brambo sme minister za deželno bran za vsak slučaj posebej — domenivši se z državnim vojnim ministrom tedaj opustiti, kadar mu se prestavljenje z ozirom na število oficirstva v deželni brambi ne vzvidi potrebno.

Tisti izmed oglasivših se za enoletno dobrovoljsko službo, kateri pridejo k pravilni stavi ter po redu žreba nadomestni rezervi pripadejo, naj enoletno dobrovoljsko službo v stoječem vojstvu (vojnem pomorstvu) odrinejo.

Pod stavno dolžnostjo stoječi študenti, kateri pripadajo kateremu izmed poslednjih dveh letnih tečajev na višji gimnaziji ali višji realki ali na katerem tema enakem strokovnem učilišču z najmanj tremi zapovedanimi letnimi tečaji, ali pa poslednjemu letnemu tečaju na takem samo dva zapovedana letna tečaja imajočem učilišču, smejo se — ako niso sami krivi zamude gledé dovršitve nauk — uvetno vzprijeti kot enoletni dobrovoljci ter se pridržuje stvar dokončno razločiti po tem, ko bodo nauke dovršili.

Tudi uvetno vzprijeti enoletni dobrovoljci dolžni so v zmislu zgornjih določil enoletno dobrovoljsko službo eventualno v deželni brambi odslužiti.

Ako taki uvetno vzprijeti dobrovoljci enoletniki naukom (studijam) slovo dadó ali pravočasno ne vzmorejo izkazati, da so jih z dobrim uspehom dovršili, to naj se pozneje privzamejo k triletni djanjski službi, odnosno, kadar pripadajo deželni brambi, k enoletni enovito računjeni djanjski službi pri deželni brambi.

Enoletni dobrovoljci, če so dovršili enoletno službo ter ustrezajo uvetom (pogojem) za oficirje v rezervi, odnosno pri deželni brambi pisanim, naj bodo po meri, kolikor je ali kdaj bode izpraznjenih mest, in po redu (činu), v katerem so kot oficirski aspiranti (kadeti), imenovani za oficirje v rezervi, odnosno deželni brambi.

Te rezervne oficirje je — dokler bodo dolžni v vojstvu služiti, — o mobilizaciji, po potrebi in po razloki državnega vojnega ministerstva uporabljati ali pri vojstvu ali v deželni brambi. Ko dopolnijo službo pri vojstvu, treba jih je, kakor jih je postava namenila, predstaviti k deželni brambi.

Izimno smejo se taki rezervni oficirji, če prosijo za to, s privolbo ministra za deželno bran tudi čez to dobo pustiti v rezervi.

Ugodnost enoletne dobrovoljske službe mine, če se dotičnik, predno je nastopil enoletno službo ali po tem — sodno obsodi:

zarad hudodelstva, ali zarad pregreškov ali prestopkov iz pohlepa po dobičku storjenih;

ali zarad pregreška žalečega javno naravnostvenost (moralnost).

V tem slučaju naj se čas djanjske službe, kolikor ga je prebil, vračunja v službo pri liniji, ki jo ima izpolniti po §. 4, odnosno v enoletno službo pri deželni brambi, katera se enovito (enkrat) šteje.

Razloko, s katero se na podlogi kazensko-sodnega razsodila izrekuje, da je konec ugodnosti enoletnim dobrovoljcem dodeljene, ukreplje minister za deželno bran, dovprašavši, kjer je treba, državnega vojnega ministra.

§. 25.

Kandidatje duhovskega stanú od vsake postavno priznane cerkve in verske družbe, ako so bili potrjeni za vojake ter so o času njih vvrstitve (1. dne oktobra) uže začeli bogoslovne nauke, dobé, če zaprosijo, dopust, da se morejo dalje bogoslovja učiti.

Kadar taki zadobé mašnikovo posvečenje, odnosno, kadar se namestijo kot dušni pastirji, zapišejo se v imenik dušnih pastirjev pri vojstvu ali deželni brambi, ter se smejo ob vojski — po meri svoje vojne dolžnosti — ali pri vojstvu (bojnem pomorstvu) ali pri deželni brambi, pa tudi v bólnicah na bojišči in stanovitnih bólnicah kot dušni pastirji uporabljati.

Dokler pri kateri si bodi veri pomanjkuje duhovnikov ali kadar tako pomanjkanje nastane, naj se tistim v vojake vzetim študentom poslednjih dveh

letnih tečajev višje gimnazije, kateri niso sami krivi zamude v naukih, — ako izrekó pred stavno komisijo, da jih je volja posvetiti se bogoslovnim naukom in duhovskemu stanu, odnosno če izkažejo, da jim je vzprijetje v bogoslovje ali za novica (samostanskega novince) zagotovljeno, — in tako tudi tistim uvetno vzprijetim dobrovoljcem enoletnikom, kateri so uže postali bogoslovci do časa, ko jim se je ugodnost enoletne dobrovoljske službe dokončno prirekla, ali kateri s tem časom ob enem vstopijo v bogoslovje, odnosno v novišstvo, zgoraj omenjena ugodnost prisodi pod tem uvetom, da bogoslovske nauke v resnici dovršijo in dovršivši te nauke višja posvečenja ali službo v dušnem pastirstvu dobodo.

Ali dokler ne vstopijo v bogoslovne šole, imajo oni v slučaju mobilizacije dolžnost, med bojevalci služiti.

Taki, kateri se ukov na gimnaziji odpovedó ali dovršiti jih po svoji krivnji zamudé, ali kateri ne vstopijo neposrednje v bogoslovne šole, odnosno v novišstvo, ali predno dobodo višja posvečenja, duhovskemu poklicu (zvanju) slovo dadó, naposled kandidatje duhovstva in župništva, kateri v času, kakor udeležena ministerstva soglasno z državnim vojnim ministrom ustanové, službe v dušnem pastirstvu ne dosežejo, imajo dolžnost, precej potem odslužiti svojo zakonito djanjsko službo, a pridržuje jim se pravica do ugodnosti enoletne dobrovoljske službe, ako bi jo imeli.

Taki, kateri svojo djanjsko službo dopolnijo in po tem v bogoslovne nauke stopijo, odnosno teh naukov dalje učé se, po tem tisti enoletni dobrovoljci, kateri se učé bogoslovja, a po tej postavi nimajo pravice do zgoraj omenjenih ugodnosti ter djanjske službe še niso dopolnili, naj se o miru odvežejo službe med bojevalci sploh, prvi sosebno vaj v orožji pri rezervi (deželni brambi) ter zadobivši višja posvečenja, ali kako službo v dušnem pastirstvu zapišejo v imenik vojaških dušnih pastirjev pri rezervi (deželni brambi).

V obče naj se posvečeni duhovni, odnosno dušni pastirji, dokler jim teče službena dolžnost, odvežejo službe med bojevalci ter vpišejo v imenik vojaških (deželno-brambenih) dušnih pastirjev.

§. 27.

Učiteljski pripravniki ali kandidatje za ljudske šole (z meščanskimi šolami in učiteljskimi izobraževališči vred) in učitelji od teh učilnic, ako jih vdružijo k stoječemu vojstvu (vojnemu pomorstvu) ali pa k deželni brambi (1. oktobra), naj se tak čas, ko je za ljudski pouk najmanj škode, osem tednov po vojaško izučé po tem pa domu dadó z dopustom in dokler je mir, samo še k obdobjnim (periodnim) vajam v orožji kličejo.

Dokler pri ljudskih šolah pomanjkuje učiteljev ali kadar se pokaže tako pomanjkanje, naj se stavi podvrženim učiteljskim pitomcem, — kateri v dan njihove pravilne stave v njihovem domovinskem okraji, kamer so poklicani, pripadajo kateremu dveh poslednjih letnih tečajev učiteljskega izobraževališča ter izkažejo, da niso krivi zaostanka v naukih, — če jih potrdijo k stoječemu vojstvu ali k deželni brambi, dá dopust, da svoje nauke za učiteljstvo dovršijo, pod pridržkom, da bodo v slučaju mobilizacije poklicani v orožje.

Ako se po tem pravilno napredujoč v naukih učiteljstva z dobrim uspehom doučé ter dobodo za trdno ustanovljeno (sistemizirano) učiteljsko mesto pri ljudski šoli, to naj se jim zgoraj povedana ugodnost dokončno prisodi.

Učiteljski pitomci, kateri tega pravočasno ne izkažejo, po tem kandidatje učiteljski in učitelji ljudske šole, kateri se učiteljstvu odpovedó, dokler jim teče vojna dolžnost, dolžni so zakonito djanjsko službo pozneje odriniti.

Lastnike podedovanih (pojerbanih) kmetij, če na njih navadno (redoma) stanujejo ter jih sami kmetujejo in če daje kmetija toliko zemljiškega prihodka, da se od njega samega lahko petero ljudi preživí, pa zopet ne daje več ko štirikrat toliko prihodka, preodkazati je, — kadar po žrebu (lozu) pripadejo v kontingent novincev, — dokler traja (trpí) ta razmer, k nadomestni rezervi ter je treba stavljenec take na kontingent te reserve všeti.

Kjer veljajo posebnega ozira vredni, rodovinski (obiteljski) razmeri, kateri vendar po določilih §^a 17 ne dajó pravice do časne osvoboditve, sme se narediti, da tak človek, ko je bil potrjen za vojaka in izučen, dobode dopust, dokler bode mir, a vendar mora hoditi k vajam v orožji in k priglednim (kontrolnim) zborom ali shodom.

§. 31.

Pravilno ali navadno stavljenje za stoječe vojstvo (vojno pomorstvo), za nadomestno reservo in deželno brambo biva vsako leto v času od 1. dne marcija do konca aprila meseca.

§. 32.

Stavo v vsakem stavnem okraji opravlja meševita (politično-vojaška), komisija takó, da se v okraji domači, vojnej dolžnosti podvrženi moške po letni vrsti, in tisti, ki so ene vrste, po žrebu ali lozu pred komisijo stavijo.

Vsi mladeniči, ki so od 1. dne prosinca (januvarja) do 31. dne grudna (decembra) enega leta rojeni, so skupaj ena letna vrsta, ki dobí oznamenilo po rojstvenem letu.

Na stavo (nabor) kličejo se praviloma po tri letne vrste.

Izimno sme se tedaj poklicati četrta letna vrsta, kadar ní mogoče kontingentov za stoječe vojstvo (vojno pomorstvo) in za nadomestno reservo, po tem za najmanjo potrebo v dopolnitev deželne brambe najti môž za vojno službo sposobnih iz prvih treh letnih vrst.

Četrto letno vrsto privzemati je v tistih politično-upravnih okoliših, v katerih je po poprečnem (srednjem) številu poslednjih treh let v založbi dopolnitvene potrebsčine primanjalo najmanj po štiri odstotke, ter zopet opustiti, čim bode dopolnitvena potreba po tem srednjem številu v prvih treh letnih vrstah založena tako, da bode primanjkovalo po manj nego po tri odstotke.

Čim je dopolnitvena potrebsčina zagrnjena, naj se stavljenje četrte letne vrste završi (končá).

Vsakemu oddelku takó od vojstva, kakor od pomorstva oddajó se tisti stavljeni, ki so za-nj najpripravniši, vendar naj se pri tem, kar je le mogoče, gleda na željo stavljenecv.

Kar ostane potrjenih stavljenecv od kontingenta po tem, ko je potreba za posebne vrste orožja in za zavode po tem za godce, rokodelce ali profesioniste in pisarje založena, ti naj se oddadó polku dotičnega dopolnilnega okraja, in naj se, kolikor je koli mogoče, v tem okraji pusté, da bodo v orožji izučeni.

Ko se popolnem naberó kontingenta za stoječe vojstvo (vojno pomorstvo) in za nadomestno reservo, kakor tudi najmanja potrebsčina v dopolnitev deželne brambe, vvrstiti je, kar v vsakem stavnem okraji še vojevitih môž v prvih treh letnih vrstah preostane, tudi k deželni brambi.

Tisti izmed vojni dolžnosti podvrženih mož, ki se določijo za nadomestno reservo, ostanejo v njej brez ozira na letno vrsto, v katero spadajo.

V nadomestno reservo določeni naj se sicer potrdijo, v različne oddelke vojstva vvrstijo z ozirom na njih pripravnost in na potrebo ter osem tednov po vojaško izučé, a dokler je mir, v razmeru nedjanjske vojaške službe pusté, brez dolžnosti, deležiti se vaj v orožji.

Ob vojski treba jih je na cesarjevo povelje, po vrsti letnih tečajev, v katerih so bili za vojake potrjeni, počensí z najmlajšim, uporabiti za dopolnitev stoječega vojstva ali vojnega pomorstva.

Kadar je vojske konec, odpuščajo se nadomestni rezervniki v svoj poprejšnji nedjanjski razmer.

Tisti izmed stoječih pod vojno dolžnostjo, katerim je bila v poslednji (tretji in odnosno četrti) stavljenju podvrženi letni vrsti prisojena časna osvoboditev od službe v vojstvu (§. 17), pridejo s prestopom v prvo višjo letno vrsto, kakor žreb določi, v razvidnost (razpreglednost) nadomestne reserve ali pa deželne brambe in ostanejo, — pod uvetom, da pravno ime osvoboditvi še veljá — v tej razvidnosti do 31. dne decembra tistega leta, v katerem dopolnijo trideseto, odnosno dve in trideseto leto svoje dobe.

§. 33.

Če kateri izmed stavni dolžnosti podvrženih, ki je po žrebu poklican na pristop k stoječemu vojstvu (vojnemu pomorstvu), k nadomestni rezervi ali k deželni brambi, ní prišel k navadni stavi, naj se s postavnimi pomočki poskrbí, da bode pozneje postavljen pred komisijo.

Med tem naj namesto njega pristopi prvi za službo dobri po vrsti, kakor stoji v stavnem imeniku.

Vendar naj se za toliko nepričujočih, za kolikor se je nadjati, da bi se jih do konca stavnega leta — z ozirom na srednje število pripravnih — utegnilo vdružiti k stoječemu vojstvu (vojnemu pomorstvu), nadomestni rezervi in odnosno deželni brambi znotraj najmanje dopolnitvene potrebsčine za-njo, zapišejo za nastopnike tisti potrjeni stavljenji, kateri imajo v najvišji letni vrsti izložano najvišjo številko ter bi drugače bili oddani v nadomestno reservo ali deželno brambo ali bi pa, če spadajo v četrto letno vrsto, k stavi ne bili privzeti.

Čas, v katerem se ima zamujena stavna dolžnost nadopolniti, trpí (traja) do izpolnjenega šest in tridesetega leta (§. 16).

§. 34.

Taki stavljenji, katerih od vojaške strani ne vzprejmejo za službo pri stojećem vojstvu (vojnem pomorstvu) in pri deželni brambi ali pri nadomestni rezervi, utegnejo se, ako politični udje komisijski to svetujejo, postaviti pred meševito pregledno komisijo, da ona stvar razloči.

Pred tako komisijo treba je moža brezuvetno tedaj postaviti, kadar en komisijski ud izmed okrajnega, odnosno občinskega zastopa tako nasvetuje.

Te komisije razločbi podvreči je tudi take uže v stoječe vojstvo (vojno pomorstvo), v deželno brambo ali v nadomestno reservo oddane stavljenje, za katere se do konca stavnega leta predloži, da bi jih odpustili, ker niso za službo.

Zoper razsodbo te komisije ní nadaljšnje pritožbe.

Ako se s politične strani komu prizná pravica do osvoboditve, smejo zoper to ugovarjati komisijski udje, kateri pripadajo vojaškemu stanu, kakor tudi okrajnemu, odnosno občinskemu zastopu, o čemer se razločuje v zmislu §^a 17.

§. 36.

Reservniki so dolžni ta čas, dokler so v rezervi, prihajati trikrat vadit se v orožji (službi), vsakikrat po štiri tedne najdalj,

Če se kdaj pokličejo v djanjsko službo (§. 10), šteje jim se to vselej za eno vajo.

Tisti rezervniki vojnega pomorstva, kateri so štiriletno službo v liniji (§. 4) djanjsko dopolnili, ne smejo klicati se k vajam v orožji (službi).

Za take, ki niso bili na vaje poklicani, in za nadomestno reservo bivajo vsako leto po žetvi prigledni (kontrolni) zbori ali shodi (glavni raporti), ki pa ne smejo trpeti čez en dan.

Vaje in prigledne zборе za deželno brambo določuje brambovska postava.

§. 39.

Navadna (pravilna) prestava od linije k rezervi in od reserve k deželni brambi, dalje prestava od nadomestne reserve k deželni brambi s pridržkom častne stopinje (šarže), po tem odpust (izpust) od deželne brambe, ko je iztekel čas, usta novljeni za vsako teh služeb (§§. 4 in 15), naj bode konec grudna (decembra) meseca vsakega leta.

Ob vojski biva ta prestava, odnosno odpust stoprv (še le) na cesarjevo povelje.

Kdor se prestavi na razmer nedjanske službe ali kdor se odpusti od vojaštva, dobí o ti priliki izkazno pismo; če se pri kom izdatba tega pisma zakasni, on za to ní dolžan služiti čez zakoniti (postavni) čas.

§. 40.

Pred dokončano službo moči je odpustiti samo tistega:

- a) kateri je bil zoper postavu za vojaka potrjen;
- b) kateri je postal na vsegdar nezmožen za službo;
- c) kateri je kakor vojak prišel v kak v §^a 17, pod številom 1, 2, 3 povedan razmer ali ki je uže o času, ko so ga jemali k vojakom, bil v takem razmeru, a ga ní o pravem času izkazal, po tem
- d) kateri je bil iz četrte letne vrste kot nastopnik k vojakom vzet, če — po polni založbi kontingentov za stoječe vojstvo in nadomestno reservo, kakor tudi najmanje dopolnitvene potrebščine za deželno brambo — postane odveč.

V miru naj se nastopniki, kar jih na kontingent stoječega vojstva (vojnega pomorstva) odveč pripade, prestavijo v nadomestno reservo, a kar jih na kontingent nadomestne reserve odveč pripade, v deželno brambo.

Na podlogi točke c) odpuščeni, kateri spadajo v tretjo ali višjo letno vrsto, prevzemajo se precej, če so bili vdruženi k stoječemu vojstvu ali v nadomestno reservo, v razvidnost nadomestne reserve, a če se odpusté iz staleža deželne brambe, v razvidnost deželne brambe.

Kjer v času, dokler teče službena dolžnost, nastanejo pri kom posebnega ozira vredni rodovinski (obiteljski) razmeri, kateri vendar ne dajo pravice do odpusta iz vojaštva po točki c), sme se narediti, da bode dotičnemu možu za čas

miru zunaj reda, ki bi ga zadel po službenih letih, pred časom dopust dan, a k vajam v orožji pri rezervi (deželni brambi) in k priglednim zborom mora vendar hoditi.

§. 41.

V slučajih ali primerih *a*), *b*) in *c*) (§. 40), pod uvetom, da je *k b*) in *c*) tudi dokazano, da je uže o začetku službene dolžnosti (1. dne oktobra) veljala nezmožnost, odnosno da je veljalo pravno ime odpuščenju, katerega se je kdo pozneje poprijel, treba je dati nadomestek.

Za take do konca stavnega leta odpuščene može naj se nadomestek založi v tistem letu, in sicer je, če na kontingent vojaških novincev kaj manjka, po meri tega zmanjka (nedostatka) prestaviti k liniji tiste izmed oddanih v nadomestno reservo, katere po žrebu vrsta najbliže zadene.

Take, kateri so pri takšnih stavah kaj zakrivili, naj 20 goldinarjev povprečnine plačajo državni blagajnici v odškodbo (zamenjo) ter so vrh tega podvrženi pokorilu, katero jim se po kazenski postavi ali službenih propisih odmerja.

Če je bil kdo, ko ni sam tega kriv, zoper postavo k vojakom vzet, lahko od krivcev odškodbe išče.

V vseh drugih slučajih, kjer na kontingent vojaških novincev in nadomestne rezerve kaj manjka, naj se samo tedaj vzame nastopnik, kadar zmanjek nastane do 1. dne oktobra stavnega leta.

§. 44.

Predno stopi v stavno dobo (v vojaška leta) in dokler ne izstopi iz tretje letne vrste, odnosno, dokler ni stavne dolžnosti do dobrega izpolnil, ni nikomur dopuščeno oženiti se.

Za četrto letno vrsto le ta prepoved oženitve samo tam in dotle velja, kjer in dokler je v zmislu §^a 32 izrečno in javno razglašeno, da je v nekem določenem upravnem okoliši ista letna vrsta privzeta k stavljenju.

Ministerstvo za deželno bran ima oblast, da takim stavi podvrženim možem, za katere govoré posebnega ozira vredne okolnosti, izimno dovoli ženitev; ono sme v ta namen tudi dotično deželno vlado pooblastiti; ali ta dovolitev človeka ne odvezuje vojne dolžnosti.

§. 45.

Če se kdo — prestopivši v §. 44 izrečeno prepoved — vendar oženi, mora se iz uradne dolžnosti k vojakom dati, če pa ni za vojaka, naj se v novcih (denarjih) kaznuje do 1000 goldinarjev za občinski ubožki zalog, ali, če nima s čim plačati, naj bode zaprt do šest mesecev.

Tisti, ki so krivi ter so pripomagali k taki prepovedani ženitvi, naj se obsodijo na kazen v novcih do 500 goldinarjev za občinski ubožki zalog, a če nimajo s čim, na zapor do treh mesecev, kar pa ne zavira, da se z njimi vrhi tega ravná po službenih propisih, ako so državni uradniki.

Prestopek zastareva v treh mesecih po izteku stavne dobe tistega stavnega leta, v katerem je dotični človek bil poslednjič dolžan k stavi priti.

§. 52.

Zunaj takrat, ko je kdo v djanjski (aktivni) službi, in z vzdržbo dolžnosti služiti pri vojstvu (vojnemu pomorstvu) ali v deželni brambi, veljajo, kar se ženitve tiče, splošne postave in zapovedi ali propisi:

- a) za može od linije, ki so na stanovitnem (trdnem) dopustu, brz kakor prestopijo tretjo letno vrsto;
- b) po tem za može iz reserve, iz nadomestne reserve in iz deželne brambe;
- c) za oficirje in uradnike pri rezervi in ne djanjski deželni brambi;
- d) za oficirje in uradnike vojstva (vojnega pomorstva) in deželne brambe z vojaškim značajem v počitek djane;
- e) za patentalne invalide, če ne prebivajo v invalidnici.

§. 53.

Dopustniki (urlavbarji), dokler so na dopustu, tako tudi oficirji in možaki od reserve in deželne brambe, ki niso v djanjski službi, po tem možje od nadomestne reserve, podstojé v vseh svojih grajanskih (civilnih) razmerih ali okolnostih, pa tudi v kazenskih in policijskih rečéh grajanskim (civilnim, nevojaškim) sodiščem in oblastvom, in so le toliko v svoji prostosti omejeni, kolikor ta postava dopušča in je zaradi razvidnosti ali razpregleda potrebno.

Djanjsko služeči pri stoječem vojstvu, vojnem pomorstvu, nadomestni rezervi in deželni brambi podložni so vojaškim kazenskim in disciplinarnim postavam; a kar se tiče njih grajanskih razmerov, ki ne zadevajo vojaške službe, stojé vendar pod grajanskimi postavami ali zakoni in oblastvi.

To reč bode posebna postava tanje določila.

Vsi kje zunaj države bivajoči oficirji in možaki od reserve, nadomestne reserve in deželne brambe imajo dolžnost, brž kakor so po javnih glasilih (novinah) morali zvedeti, da državi bližnja vojska pretí in da je reserva in deželna bramba sklicana v orožje, nemudoma vrniti se v svojo domovino ter se staviti na povelje, ne čakaje svojega posebnega poklica.

§. 54.

Odpustiti v ta namen, da bi se preselil v vnanjo državo, sme moža, ki je liniji, rezervi ali nadomestni rezervi služen, državno vojno ministerstvo, drugim pod vojno dolžnostjo stoječim, po tem takim, ki še niso stopili v stavna ali vojaška leta, sme izselitev v vnanjo deželo dovoliti ministerstvo za deželno bran.

Liniji služnemu, po tem takemu človeku, ki še nima stavne dolžnosti ali kateri je svoji stavni dolžnosti popolnem zadostil, sme se izselitev dovoliti samo tedaj, ako se z njim oba njegova roditelja (stariša) izselita in če je samo eden roditeljev živ, ako se le ta izseli z njim.

Da je izselitev zvršena, šteje se samo tedaj, kadar se je tist človek iz ozemlja avstro-ogerske monarhije resnično preselil v kako vnanjo državo z namero, ondukaj stanovitno prebivati. Ako se odpuščenec ne izseli, mora, kar mu je službene dolžnosti zaradi odpusta iz stoječega vojstva (vojnega pomorstva), nadomestne reserve ali deželne brambe na dolg ostalo, pozneje nadopolniti.

O nastopu mobilizacije in dokler ista trpí, ne sme nobenemu človeku, ki je v orožno moč zavezan, po tem človeku, kateri uže stojí pod stavno dolžnostjo, dovoliti se, da bi se na tuje preselil.

§. 55.

Tisti pod vojno dolžnostjo stoječi, kateri zakonite dolžnosti služiti v stoječem vojstvu (vojnem pomorstvu), v nadomestni rezervi in deželni brambi (§. 4)

ne izpolnijo ali je samo nekoliko izpolnijo, ker so nezmožni ali ker imajo zakonito pravico do časne oprostitve, ali morebiti, ker so se izselili iz avstro-ogerske monarhije, dolžni so plačevati vojaško takso ali vojarino (Postava od 13. junija 1880, Drž. zak. št. 70).

Člen II.

V §. 4 za vojno pomorstvo postavljena služna dolžnost razteza se tudi na tiste vojni dolžnosti podvržene može, kateri ta čas, ko bode ta postava razglašena, v liniji pri vojnem pomorstvu služijo.

Take izmed vojni dolžnosti podvrženih, kateri so bili, predno obveljá ta postava, za stalno določeni v nadomestno reservo, treba je v zmislu §^a 32 sicer potrditi za vojake ter so oni s tem podvrženi vojaškemu prigledu, vendar se na te nadomestne rezervnike ne uporabljajo določila obsežena v §. 4 gledé časa, doklej veljá službena dolžnost, in v §. 32 stoječa gledé izučbe nadomestnih rezervnikov.

Člen III.

Vojni dolžnosti podvrženim, kateri so, bili potrjeni, predno je ta postava v moč prišla, smejo se, ako dotičnim določilom §§^{ov} 25 in 27 ustrezajo, na njih prošnjo pozneje nakloniti ugodnosti, katere so z njimi ustanovljene.

Ugodnosti enoletne dobrovoljske službe naj postanejo deležni tudi tisti v tem letu, v katerem je ta postava v moč prišla, potrjeni možje, kateri ustrezajo uvetom na to stran s to postavo ustanovljenim.

Taki ta čas, ko ta postava v moč pride, v liniji uže služeči možje prejšnjih stavnih let, kateri izkažejo znanstveno sposobnost za to, da jim se v zmislu te postave zmore dokončno prisoditi ugodnost enoletne dobrovoljske službe, smejo, če z uspehom opravijo preskušnjo za rezervne oficirje, po najmanj enoletni djanjski službi biti prestavljenci v reservo, vendar pod vzdržbo skupne vojne dolžnosti.

Člen IV.,

Ta postava pride v moč tist dan, katerega bode razglašena, in nje izvršitev je naročena Mojemu ministru za deželno bran, kateri naj se na to stran dogovori z Mojim državnim vojnim ministrom.

V Mü rzstegu, dne 2. oktobra 1882.

Franc Jožef s. r.

Taaffe s. r.

Welsersheimb s. r.

